

Üks väike piiblikild eesti poliitikute kõnes ehk mis elukas on kuldvasikas

Leena Huima

Helsinki ülikool

Aastal 1999 ütles rahvasaadik Ants Ruusmann Eesti riigikogus nõnda:

Enne viimaseid valimisi rippusid igal pool Isamaaliidu suured loosungid „Ausalt ja arukalt”, „Parema elu nimel”. Kas rikaste veel rikkamaks tegemine ja vaeste koorimine ongi see parem elu või, nagu pärast valimisi öeldakse, liikumine uue tõusu alguse suunas? Estonia teater tegi Riigikogu liikmetele balletietenduse välja, Eduard Tubina ballett „Kratt” on väga huvitav ja ka ajakohane. Ballett sarjab rahaahnust, kavaraamatus öeldakse: „Tubina balleti moraaliks on mõte, et rahavõim hukutab inimest.” On väga hinnatav, et rahvuslik muusikateater püüab *kuldvasika kummardamisele vastu seista*. (Vaba mikrofon 22.11.1999)

Kaks aastat hiljem räägiti riigikogus kahe Eestimaa õigeusu kiriku vahelisest varajagamisega seotud tülist. Teine rahvasaadik Anti Liiv tõlgendas piiblit, öeldes:

Kas ei oleks hulga õigem lahendus, et need jääksid ilmalikku omandisse, st riigi ja omavalitsuse omandisse, jättes kirikule tema püha kohuse hoolitseda inimese hingeõndsuse eest, aga mitte kakelda *mammona pärast, millesse mitmes kohas uues ja vanas testamendis natukene halvasti suhtutakse ja kogunisti hoiatatakse kuldvasika kummardamise eest?* (Vabariigi Presidendi poolt välja kuulutatamata jäetud kirikute ja koguduste seaduse teistkordse menetlemise teine lugemine 23.1.2001)

Siinses kirjutises otsingi vastust küsimustele, mis elukas see kuldvasikas on ja miks poliitikud temast ikka veel räägivad.

Piibli kuldvasikas

EKSS ehk „Eesti keele seletav sõnaraamat” annab sõnale *kuldvasikas* kaks tähendust:

1. (piiblis:) kullast härjakuju, mida kummardati.
2. piltl mammon, raha; rahavõim. Ärimaailmas valitses pöörane kuldvasika kummardamine.

Piiblitõlge kullast valatud härjakujulisest jumalusest on osa suurest narratiivist, mida sageli nimetatakse ladinakeelse nimega *exodus*. Mitmes keeles, näiteks eesti ja soome keeles, viidatakse kogu narratiivile ka sõnaga „kõrberännak”¹. Rändamist kirjeldatakse 2., 3., 4., ja 5. Moosese raamatus. Rännak algab Iisraeli rahva lahkumisega Egiptuse orjusest ja lõpeb 40 aasta pärast Kanaanimaa ehk *Töötatud maa* vallutamisega.

Kõige tähtsam rännakujärk on Siinai mäel, kus Jumal kohtub rahvaga ja annab neile seadused, mille järgi nad elama peavad. Rahva juht Mooses läheb üles mäele seadusi kuulama ja viibib seal 40 päeva. Rahvas hakkab sel ajal nurisema, sest kardetakse, et Mooses on neid petnud ega tulegi tagasi. Nad nõuavad, et Moosese vend Aaron valaks neile kuldrõngastest, mis neil kõrvus, härjakujulise jumala, kes viiks nad tagasi Egiptusesse.

Kui vasikas on valmis, ohverdatakse talle. Seejärel süüakse, juuakse, mängitakse pilli ja tantsitakse vasika ümber ringtantsu. Jumal vihastab ja karistab neid, kes ebajumala teenimisest osa võtsid.

Näited varasematest tekstidest

Eesti kirjakeele arhiivi sõnasedelitel on 29 näidet sõna *kuldvasikas* kasutamise kohta trükitud tekstides. Arhiivinäited jagunevad öeldis-verbi järgi nii:

¹ Soome vana väljend on *corpivaellus*, mida kasutatakse eriti vaimulikus keeles siis, kui viidatakse metafoorselt elu rännakule läbi raskuste; uuemad väljendid, millega viidatakse Iisraeli rahva rändamisele, on *erämaavaellus* ja *autiomaavaellus*. Eesti vaimulikus keeles öeldakse mõnikord ka vana käänamisviisi järgi *kõrverännak*. Samuti on ju näiteks kombeks öelda *hüüdja hääl kõrves*, kuigi praeguses piiblitõlkes on küll *hüüdja hääl kõrbes*.

Väljend	Sedelite arv
kuldvasikat kummardama	6
kuldvasikat teenima	6
kuldvasikat austama	1
kuldvasika ümber tantsima (+ tants kuldvasika ümber)	8
muud	8

Seega on enamasti tegu kahe väljenditüübiga. Esimene on püsiv, aga verbi *kummardama* asemel võib olla mõni muu ligikaudu sama tähendusega verb: *kuldvasikat kummardama ~ teenima ~ austama* (kokku 13 esinemist). Teine väljend on täiesti püsiv: *kuldvasika ümber tantsima* (8 esinemist). Mõlemad on metafoorsed püsiväljendid, mida võib nimetada ka fraseologismideks või idioomideks.

Kui vaadata kollokatsioone ehk neid sõnu, mis esinevad koos sõnaga *kuldvasikas*, on nende hulgas näiteks sõnad (*töö-*)*rahvas* (4)², (*väike- ~ suur-*) *kodanlus ~ kodanlik* (3), *raha* (3), *rahvahulgad* (2), *kapital* (2), *progressiivne*, *tööstus*, *ettevõte*, *rahakassad*, *töötud*, *paiste-elu*, *need-erandid*. Nagu kollokatsioonidest on näha, kasutatakse suuremas osas tekstidest metafoorset *kuldvasikat* sotsialistliku propaganda kontekstis. Teades, et piibel ei olnud selles kultuuris aktsepteeritud raamat, võib see tunduda isegi üksjagu kummaline.

Kuldvasikas kristlaste usuõpetuses

Arhiivinäiteist üks (Jakob Liivi aastal 1908 ilmunud kogust „Vihud III”) viitab Iisraeli rahva patule nii, nagu kuldvasika loo puhul seda kristlikus usuõpetuses tavaliselt on tehtud. Tegemist ei ole ei mammona ega rahaga, vaid sellega, et patt on see, kui unustatakse Jumala poole palvetada ja ollakse kergemeelne:

„Palvemaja on tühi, ja *teie tantsite niin nagu Iisraeli lapsed kuldvasika ümber*. Ma tahan, nagu Mooses, teie ebajumala ära hävitada!” hüüdis Mart ja astus oma kirvega kiigu teise samba juurde.

² Juhul kui sõna esineb koos *kuldvasikaga* rohkem kui ühel sedelil, on sulgudes antud esinemiste arv.

Martin Lutheri
katekismuses
„Deutsche Catechismus”
(1529) on esimese
käsu illustratsiooniks
Lukas Granachi
puugravüür, kus
Jumal annab Moosesele
käsulauad. Rahvas joob
ja tantsib pillide saatel
kuldvasika ümber.

Teine maailmasõda on Eesti usuõpetuse ajaloos selge piir. Pärast oku-
patsiooni ei õpetatud koolides enam usuõpetust ja sellega lõppes ka
piiblitlugude õpetamine, mis oli algkooli õppekava osa olnud umbes
sada aastat.

Kuldvasika lugu on kirjas vanas testamendis, mis on piibli suurem
osa ja ka juutide pühakiri. Vana testamendi lugusid hakati koolides
õpetama 19. sajandi keskpaiku, enne seda oli vana testament seal üsna
tundmatu. Lugemisharjutusteks loeti koolides iga päev uut testamenti,
mis on vana testamendiga võrreldes väga väike tekstikogu³. 19. sajandi
keskpaigani oli koolis tähtis roll ka katekismuse⁴ päheõppimisel.

³ Uus testament sisaldab lugusid Jeesusest ja ristiusu sünnist, vanas testamendis
on lood Iisraeli rahva ajaloost, prohvetite ennustused ning laule ja muud
poetikat.

⁴ Katekismuses on lühidalt ja lihtsalt esitatud luteri kiriku põhidogmad.

Lugema õppimine toimus näiteks Laiuse koolimeistritele kirjutatud eeskirja järgi nii, et „koolmeister võttab suremad ette mis kokkoloevad, ja panneb neid Ue Testamendi ramatust luggema, ühe salmi loeb üks, teist salmi teine, kolmat loevad keik kokko”.

Enne odavate piibliseltsipiiblite trükkimist (alates u 1880) oli täispiibel liiga kallis, et seda koolilaste kätte anda. Piiblilugusid loeti väikestest raamatutest, kuhu traditsiooniliselt koguti 52 lühendatud ja vahel ka osalt ümberjutustatud lugu vanast testamendist ning veel 52 lugu uuest testamendist. Kuna niisugused raamatud olid alguses mõeldud ka kodustele lastele, sisaldasid need iga nädala jaoks ühe loo. Hiljem lisandusid siiski mitmed kooliõpetuses olulised lood. Kuldvasika puhul võib märgata, et näiteks Aleksander Mohrfeldti kogus, mis oli üks levinumaist, on kuldvasika loo all tsiteeritud Jeesuse sõna mammonast, aga ainult selle esimest poolt, kus Jeesus ütleb, et on võimatu teenida kaht isandat. Teine pool, kus on mainitud mammona teenimine, on ära jäetud. Eduard Tennmanni „Usuõpetuse lugemikust” (1924) ei leia kuldvasika lugu enam üldse. Kooliõpetuses on niisiis lugu mingil määral tutvustatud, aga mammona ja vasika seos ei ole pärit koolist.

Sageli mõeldakse, et kuna piibel on kiriku pühakiri, tähendab see, et piiblilugudest on vanasti räägitud kirikutes, näiteks jutlustes. Jutluste tekstid ehk perikoobid on siiski traditsiooniliselt võetud ainult uuest testamendist. Prohvetiraamatute teatud tekste ning psalme ehk piiblis olevaid laule ja natuke ka muud poetilist materjali on küll jumalateenistustel ette loetud, vana testamendi ajalooliste lugude kohta see aga ei käi. Luteri kirikutes on neid hakatud lisama alternatiivsete perikoopide hulka alles viimasel ajal.

Sellest vana testamendi lugude ilmalikumast positsioonist järeldub, et kui koolis hakati neid ajaloolisi lugusid 19. sajandi keskpaigast alates õpetama ja samal ajal hakkas poliitika ja poleemika keel koos ajalehtede väljaandmisega kiirelt arenema, olid vana testamendi lood märgatavalt vabamalt kasutatavad kui muud piibli tekstid. Need ei kandnud sellist pühaduse pitserit, mis oleks takistanud uue testamendi tekstide ning vana testamendi prohvetlike või lüüriliste lõikude kasutamist poleemilise sõnavara allikana. Vana testamendi lood on põnevad ja värvikad, seetõttu ka head metafooriallikad.

Kuldvasika kõrvutamine mammonaga

EKSS-i 2. tähendus vastab nii Ants Ruusmanni ja Anti Liivi kui ka kirjakeele arhiivi näidete keelekasutusele. Anti Liivi kõne sisaldab ka piiblitõlgenduse: mammonasse suhtutakse uues ja vanas testamendis mitmes kohas natukene halvasti, kogunisti hoiatatakse kuldvasika kummardamise eest.

Ka teoloogid toovad kuldvasika mammona kõrvale, tema sünonüümiks, eriti poliitilises kontekstis. Ajalehes Eesti Kirik kirjutas praegune Võru praost Andres Mäevere 12.6.2002:

Olles mingis suvalises erakonnas, kus *kummardatakse kuldvasikat-mammonat* ja kus liikmeid on 10:1 kristlaste kahjuks, me toetame erakonda, kes teeb otsuseid, mida me ei saa aktsepteerida.

Soome parlamendis ütles kunagine rahvasaadik Jorma Kukkonen, praegune Hankasalmi koguduse kirikuõpetaja:

Tanssi kultaisen vasikan ympärillä jatkuu. Kultaisella vasikalla vanhatestamentillisessa mielessä tarkoitetaan mammonismia – – (Valitsuse eelnõu HE 51/1996 arutelu)

(Tants kuldvasika ümber läheb edasi. Kuldvasikas vana testamendi mõttes tähendab mammonismi – –)

Mäevere kõrvutab kuldvasika ja mammona, nagu oleksid need sünonüümid. Kukkonen ütleb isegi, et *kuldvasikas „vanatestamentilises mõttes” tähendab mammonismi*.

Tegelikult ei ole piiblis kuskil seotud kuldvasika kummardamist rikkuse, raha, kapitali või mammonaga. Jeesus ütleb küll, et keegi ei saa teenida nii Jumalat kui ka mammonat, sest siis juhtub nii, et ta „vihkab üht ja armastab teist või et ta pooldab üht ja põlgab teist”. Ka luteri kiriku isa Martin Luther õpetas oma „Suures katekismuses” (1529), et kui inimene loodab raha ja enda kogutud omandi peale ja usaldab neid rohkem kui Jumalat, on tal ebajumal, mille nimi on Mammon. Kuldvasika loo puhul pidas ta siiski oluliseks kergemeelsust, joobumist ja roppust – ühesõnaga, igasugust kontrollimata hedonismi.

Saksa keeles, mille mõju oli 19. sajandil eesti keelele tugev, leiduvad mõlemad fraseologismid: *das goldne Kalb anbeten*, ‘kuldvasikat kummardama’ ning *um das goldene Kalb tanzen* ‘kuldvasika ümber tantsima’. Mõned saksa uurijad ütlevad, et siin on toimunud üleminek

füüsiliselt sümboolsele: iisraeli patt oli see, et teeniti vasikat, moodsa aja patt on see, et teenitakse rikkuse sümbolit ehk kulda.

Kuldvasikas sotsialismi diskursuses

Euroopa varase sotsialismi suur poet Heinrich Heine kirjutas 19. sajandi keskpaiku iroonilise luuletuse „Das goldne Kalb” („Kuldvasikas”), mis levis Euroopasse Ignatius Taschneri illustreeritud lendlehenä. Taschner joonistas luuletusele illustratsiooniks pidulikes riietes rikkaid härrasid lossiaias koos kergemeelsete naistega tantsimas ringtantsu samba otsas seisva vasika ümber. Kuldvasika loole iseloomulik hedonism ei olnud enam alama rahva tahumatu ropp lõbutsemine, vaid rahakate ringkondade luksuslik pidutsemine vaestelt töelistelt kooritud rahaga.

Pankade, börside, industrialiseerimise, parteide ja revolutsioonide ajastul arenes kuldvasika loo poliitiline tõlgendus kiiresti valdavaks. Kuldvasikat tähenduses ‘raha’ või ‘kapital’ kasutasid peale Heinet Euroopa sotsialismi suurtest ideoloogidest näiteks Ferdinand Lassalle, Karl Marx ja Rosa Luxemburg. Märgatav on, et nad kõik olid juudid (kuigi Heine lasi end hiljem ristida). Rännak Egiptusest töötatud maale on juutluses vana testamendi kõige kessem osa ja aasta tähtsaimate pühade ehk paasapühade teema. Kuldvasika kummardamist on ka rabid väga palju kommenteerinud. Nii mõnigi on seda pidanud kõige raskemaks Iisraeli patuks.

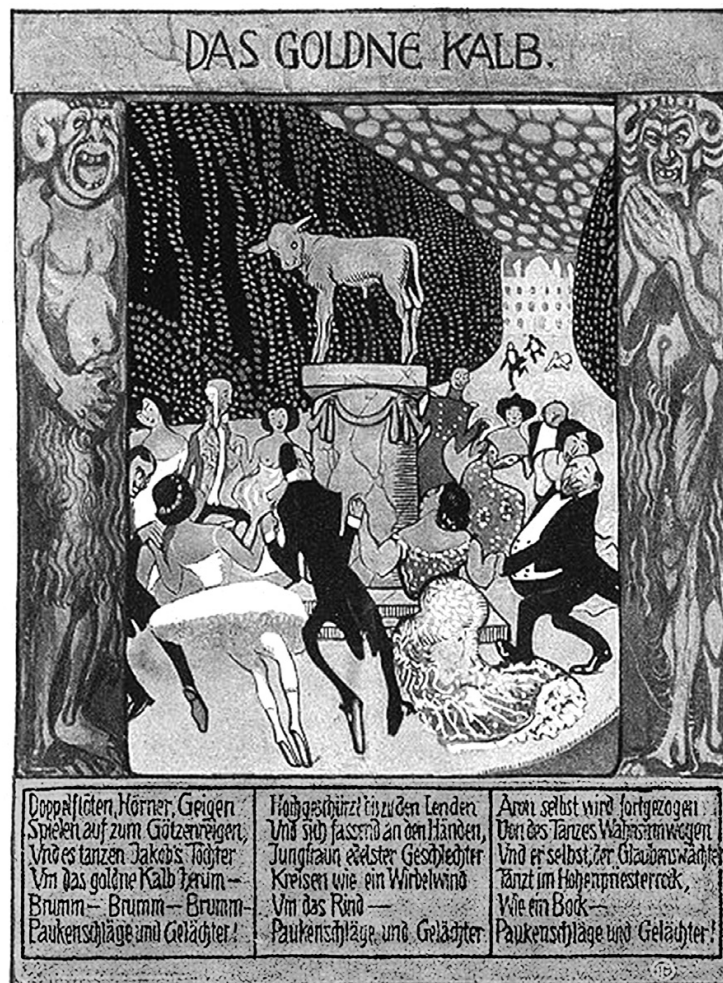
Väga tõenäoliseks võib pidada seda, et metafoorne *kuldvasikas* oli juba 19. sajandi lõpul ja 20. sajandi algul sage just poliitilises keelepruugis, mujal aga haruldasem.

Ilfi ja Petrovi kuldvasikas

2000. aastate alguses, kui Eestis tulid kasutusele ID-kaardid, tekkis lausa poliitiline skandaal – kaardid telliti konkursi korraldamata Šveitsi firmalt. Rahvasaadik Ignar Fjuk viitas näiteks tollal *teada-tuntud kuldvasikale* artiklis, mis anti välja Ranna ja Alatskivi valdade infolehtedes aastal 2002:

Küsimusele, kas isikutunnistuse valmistaja sel viisil valimine tulenes kellegi omakasust, peavad vastama õiguskaitseorganid. Täna võib vaid tõdeda, et Eesti riik on ID-kaardi näol loonud „ettevõtlikule” seltskonnale kuldvasika. Erinevus *teada-tuntud kuldvasikast* on selles, et selle loomakese hingeshoidmiseks peab maksumaksja teda kuldkangidega toitma.

Ignatius Taschneri graveeritud lendlehel (u 1900) on Heinrich Heine luuletus „Das Goldne Kalb”. Härradel on seljas sabakuub või peen vormiriietus, daamidel ballitualett. Raha, tants ja kergemeelsus esinevad koos.

(Steindruck von Heinrich Heine)

Synodus Cöthner (Berlin)

Fjuk räägib kuldvasikast, mida peab kuldvangidega toitma. Ta on opositsioonis *teada-tuntud kuldvasikaga*, kes peaks tegema siis ilmset vastupidi – inimesi kullaga toitma. Eesti kontekstis on ilmne, et *teada-tuntud kuldvasikas* viitab vene kirjanike Ilja Ilfi ja Jevgeni Petrovi (pseudonüümid) paroodia sugemetega kelmiromaanile „Kuldvasikas” (*Zolotoi Telenok*, 1931), mis ilmus eestikeelse tõlkena esimest korda n-ö sula ajal, aastal 1962.

Ilf ja Petrov elasid Odessas, kus oli suur juutide kogukond. Ilf oli ka ise pärit juudi perekonnast. Romaani nime kohta öeldakse sageli, et see viitab vana testamendi loole, aga seletust selle kohta, kuidas täpselt, ei ole antud. Kõige lihtsamalt võib küsimusele vastata nii, et *kuldvasikas* võrdub sotsialismi enda kõnepruugis raha või kapitaliga ning romaan kirjeldab irooniliselt rahaihalust. Üks romaani peategelastest on Alexander Ivanovitš Koreiko, põrandaalune miljonär, kes omastab pettusega riigi raha, millest tal aga midagi kasu ei ole, sest seda raha

ei saa ta kuidagi kasutada. Kelm Ostap Bender petab Koreikolt välja ühe miljoni, aga satub ise samasse võrku: pole, kuhu raha paigutada. Lõpuks kui Bender püüab üle piiri välismaale põgeneda, võetakse ta kinni, tema varandus konfiskeeritakse (see läheb piirivalvurite taskusse) ja mees saadetakse kodumaale tagasi. Raha niisiis teenitakse ja kummardatakse, kuid nagu kuldvasikas ei täida see lootusi ja rahvast kuhugi paremale maale juhatada ei oska.

Ilf ja Petrovi „Kuldvasikat” võib kindlasti tõlgendada ka teisiti. Näiteks nii, et Koreiko on kuldvasikas, kellelt Bender kulda lüpsab. Või nii, et riik on kuldvasikas, kes Koreikot kullaga toidab. Tulles tagasi Ignar Fjuki juurde, siis tema tundub mõtlevat nii, et kuldvasikast on tavaliselt kasu, mitte ei seostu ta kuluga. Niisugune kuldvasikas on seotud mitmesuguste muinasjutuliste loomadega, näiteks kuldmune munevate hanede või kuldmünste lüpsvate lehmadega.

Kuldvasikas ristteel

Eesti *kuldvasikas* on ilmselt sattunud n-ö ristteele ja hakanud mitmes suunas arenema, osalt Ilfi ja Petrovi mõjul, osalt seepärast, et piibel ei ole selle väljendi taustana enam tajutav. Varem tähistas kuldvasikas mammonat ehk raha – või kujundlikult kukrut, nagu ütles Hruštšov oma kõnes, mis on tõlgitud ka eesti keelde:

Kuid me ei kurvasta ka siis, kui teist ei saa kommunistid, ent kui te jääte alati ausateks inimesteks, kui te, omandanud teadmised, pühendate oma elu oma rahva ustavale teenimisele, *mitte aga kukrule, mitte kuldvasikale*. (Hruštšovi kõne 18.9.1960.)

Kuldvasikas oli ka ebajumal ehk puuslik, nagu ütleb Rudolf Sirge poliitiliselt korrektsemaks ümberkirjutatud romaanis „Tulukesed luhal” (1961, originaal 1929):

Eduerakonna lööknumbrites tehti Ajutise Valitsuse käest välja kaubeldud Eestimaa omavalitsuse määrus. See puhuti üle puuslikuks, mille ees harduses kummardama kutsuti tervet rahvast. Enamlaste sulemehed aga virutasid *tolle kodanluse kuldvasika* jalust maha näitega, et vürst Lnovi kava ei kindlusta mingit autonoomiat Eesti rahvale.

Praegu võib kuldvasikas küll olla see *teatud-tuntud* kuldvasikas, kuid samas ei tea keegi, kes ta ikkagi tegelikult on. Ta võib muu hulgas olla ka näiteks püha lehma järglane:

Kõrgharidus, me püha kuldvasikas (Laura Mallene, kolumni pealkiri võrgulehes *Sakala* 11.8. 2007)

Fraseologismid *kuldvasikat kummardama* ja *kuldvasika ümber tant-sima* paistavad aga kadumas olevat. Sotsialismi diskursus ei ole praegu moes, kuigi raha jumaldamist ja kõigi väärtuste ohverdamist selle puusliku altarile kritiseeritakse ikka. Samas on aga sündimas hoopis uus fraseologism, mis kirjeldab osalt ka praeguse aja väärtusi ja mille tekkimisel on oma osa kindlasti Ostap Benderil. Näiteks kirjutas 25.1.2006 Öhtuleht:

Järgmisel nädalal jõuab telekanalis PBK eetrisse *kaheksaosaline telesari „Kuldvasikas”, kus Ostap Bender asub lüpsma miljonit põrandaaluselt miljonärit Koreikolt.*

Verbil *lüpsma* on juba kaua olnud otsese tähenduse kõrval metafoorne tähendus. EKSS:

4. PILTL raha vm. vara kelleltki välja pigistama, välja pumpama. *Lüpsab rikkaid sugulasi. Kaval advokaat oskas oma kliente lüpsata. Sain selle tehinguga, tehingu pealt lollisti lüpsata. Loll, kes ennast lüpsata laseb. *.. aga kasu pole neist [traktori-jaamadest] tuhkagi; ainult lüpsavad kolhoose.* E. Rannet.

Ilfi ja Petrovi romaani pealkirja kõige tavalisem seletus on tulevikus ilmselt see, et Ostap Bender lüpsis oma kuldvasikat Koreikot. Vanas testamendis oli vasikas küll noor härg või õigemini pull⁵, ja pulli ju lüpsata ei saa, aga kui piiblilugu enam ei tunta, võib ka vasika sugu olla unustatud. Samas võib olla unustatud ka see maainimesele tuntud tõik, et vasikat üldse lüpsata ei saa, olgu ta mis soost tahes.

Uue fraseologismi elujõulisusest ehk näiteid *kuldvasika lüpsmisest* võib leida ka internetifoorumitest:

Käi nahhui sa sellist hinnadumpingut teed!!!! *Kuldvasikat on vaja lüpsata, kui saab lüpsata* >: ((forum.planet.ee, 21.2.2009)⁶

Zuurof on tavaline suur kaliibriga aferist kes on avastanud enda jaoks holo-kausti näol *kuldvasika keda kavatseb lüpsata* kuni sellelt veel kas või ainus piisk peaks tilkuma (kesknädal.ee, uudiste kommentaarid 12.12.2008).

⁵ Soome uusimas piiblitõlkes on tavapärase kuldvasika (*kultainen vasikka*) asemel *kultainen sonnipatsas* ‘kullast pullikuju’, sest tegelikult oli tegemist noore pulli kujuga. Eesti piibel veel sõna *pull* kuskil ei kasuta, kuigi enamasti on piibli härjad kastreerimata. EKSS-i järgi on härjad kastreeritud veoloomad.

⁶ Emotikon [>: ()] tähistab tagedat nägu.

Kokkuvõtlikult

Kuldvasikat kummardama ja *kuldvasika ümber tantsima* on kindlasti eesti keeles püsiväljendid.

Nendest *kuldvasika ümber tantsima* on nii konkreetselt piiblilooga seotud, et selle kasutamine on hääbumas. Samas jääb osa püsiväljenditest keelde alles ka siis, kui allikas on tundmatu. Üks hea näide sellisest väljendist on *särab nagu Moosese pale*. See väljend on pärit tegelikult samast eespool räägitud Siinai loost: Moosese pale hiilgas (füüsiliselt) mäelt alla tulles ning rahvas kartis seepärast Moosesele ligineda. Nii pidi Mooses oma näo kinni katma. Praeguses eesti keeles võrreldakse rõõmust säravat nägu Moosese palgega ka siis, kui ei ole teada, kes see Mooses täpselt oli. Kuldvasikaga läheb aga ilmselt teisiti. Tal on uus seos uuema allika ehk Ilfi ja Petrovi raamatuga. Kuna see allikas on ka ise metafoorne ja irooniline, tekivad uued dünaamilised tõlgendused ja kõrvutused.

Kuldvasikas on ainult üks metafooridest, mis lähtub Iisraeli kõrberännaku loost ja mida leidub nii riigikogu stenogrammidest kui ka ajalehtedes. Samast loost on pärit aga ka näiteks *taevamanna* ja [Egiptuse] *lihapotid*. Irooniline kõrvaltoon on neile väljenditele tüüpiline. Need, kes kuldvasikat kummardavad või lüpsavad, ning need, kes taevamannat lubavad, lihapottide juurde istuma jäävad või lihapotte taga nutavad, on alati teised, mitte kõnelejad ise.